

ВІДДІЛ ЗОВНІШНІХ ЦЕРКОВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
Московського Патріархату

Митрополит Іларіон: Церква ніколи не нав'язує людям своє вчення

9 жовтня 2021 року в передачі «Церква і світ», що виходить на каналі «Росія 24» по суботах і неділях, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон відповів на запитання ведучої Катерини Грачової.

К. Грачова: Доброго дня! Це час програми «Церква і світ» на телеканалі «Росія 24», де ми говоримо з головою Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополитом Волоколамським Іларіоном. Вітаю Вас, владико!

Митрополит Іларіон: Доброго дня, Катерино! Вітаю вас, дорогі брати і сестри!

К. Грачова: У Державну Думу внесений законопроект, який знімає з губернаторів заборону обиратися більше ніж на два терміни поспіль, і ряд інших ініціатив передбачено в цьому законопроекті. По-перше, чи знайомі Ви з проектом, чи читали Ви про нього в ЗМІ? На Вашу думку, які плюси, а які підводні камені може приховувати в собі проект цього закону?

Митрополит Іларіон: Головний підводний камінь полягає в тому, що коли людина дуже довго перебуває при владі в конкретному регіоні, вона при бажанні може взяти в свої руки дуже багато механізмів, за допомогою яких в цьому регіоні і навіть в її оточенні буде процвітати корупція. Головний плюс полягає в тому, що якщо це талановитий керівник, якщо при його участі, за його керівництва регіон успішно розвивається, то чому він повинен неодмінно йти, якщо він добре працює, якщо йому це дозволяє здоров'я, вік, якщо він за багато років своєї діяльності довів, що придатний до цієї посади?

Тому я думаю, що завжди можуть виникати такі ситуації, коли того чи іншого керівника треба знімати з посади, але ж це зовсім не обов'язково має залежати від терміну його перебування на посаді. Якщо керівник того чи іншого регіону не справляється, його знімають до того, як він вичерпав час свого мандата. А якщо він добре працює, то чому він повинен йти після закінчення того чи іншого терміну?

К. Грачова: Міністерство культури Російської Федерації відмовило у видачі прокатного посвідчення новій кінокартині Пола Верховена «Спокуса», в якій розповідається про італійську черницю, яка живе в епоху Відродження. Як Ви вважаєте, наскільки виправданим є таке рішення? Особливо з урахуванням того, що будь-хто в будь-який момент цей фільм зможе подивитися в Інтернеті. Я пам'ятаю, коли ціла низка скандалів супроводжувала вихід в прокат фільму «Матильда», це послужило тільки додатковою рекламою цього фільму.

Митрополит Іларіон: Я підтримую рішення про відмову у видачі прокатного посвідчення цій кінокартині. А якщо говорити про те, що всі, хто захочуть, подивляться в інтернеті те, що вони захочуть, то це відноситься і до порнографії, і до забороненого контенту. Це не означає, що всю цю гидоту потрібно вивалювати на телебачення. Нехай хоча б наше російське телебачення буде від цього вільно.

Якщо говорити про зміст цієї кінокартини, то я її не бачив і дивитися не збираюся. Я не хочу

уподібнюватися тим людям, які за радянських часів говорили: я Пастернака не читав, але все одно його засуджую. Я не хочу засуджувати картину, яку не бачив, але я знаю, хто такий цей кінорежисер. Я ознайомився з сюжетом картини і можу приблизно собі уявити, що це буде - це буде чергова наруга над християнством, чернецтвом, над християнською традицією взагалі і Католицькою Церквою зокрема. Я не знаю, навіщо нашому телеглядачеві все це потрібно.

Пан Верховен - переконаний атеїст. Він написав книжку про Ісуса Христа, в якій доводив, що це був не Богочоловік, а звичайна людина. Якщо він взявся за релігійну тему, то з єдиною метою - випустити чергову антирелігійну картину.

Мене ще, звичайно, як ченця зачіпає той факт, що дуже часто в західному кінопрокаті чернецтво представляється у викривленому світлі, і особливо це стосується жіночого чернецтва. Вам достатньо набрати в будь-якій пошуковій системі слово «черниця», і ви побачите, що випаде у відповідь на ваш запит. Це будуть, перш за все, всякі містичні трилери, де черниці будуть перетворюватися в вампірів, де вони будуть займатися сексом і так далі. Тобто, по суті справи, саме поняття «черниця» піддається в західному кінематографі постійному приниженню, образі і нарузі. Тому я думаю, що чим менше цього неподобства буде на нашому російському телебаченні, в нашому кінопрокаті, тим краще для всіх нас.

У нас є дуже світлі приклади реального життя і реальних людей, які свідчать про те, що таке чернецтво. Нещодавно наша відома актриса, народна артистка СРСР Катерина Васильєва прийняла чернечий постриг, в чернецтві - черниця Васи́ліса. Запитайте у неї, що таке чернецтво і що означає черниця. Запитайте у неї, була б вона рада подивитися в російському кінопрокаті такий фільм? ..

Я думаю, що не були б раді ні вона, ні інші черниці, ні більшість нашого населення. А ті, хто захочуть подивитися, звичайно, зайдуть в Інтернет і подивляться. Так само як ті, хто цікавиться порнографією, знайдуть для себе лазівку.

К. Грачова: У Китаї заборонили так званим фемінним чоловікам з'являтися на телебаченні через те, що їх жіночоподібні образи не схожі на образи будівників комунізму. Як Ви оціните це рішення китайської влади?

Митрополит Іларіон: Я ніколи не був прихильником комуністичної ідеології: ні за радянських часів, ні в пострадянський час, і ніколи своїх поглядів на цю ідеологію не приховував. З іншого боку, коли ми згадуємо наше радянське минуле, то бачимо, що дуже багатьох явищ, що отруюють наше життя сьогодні, тоді просто не було. Наприклад, не було тієї жакливої аморальності, яка присутня в сучасному західному кінопрокаті. Ми тільки що про це говорили в зв'язку з фільмом Пола Верховена, який не отримав у нас прокатного посвідчення.

Я думаю, що влада кожної країни перш за все повинна піклуватися про своє населення, в тому числі про моральність. Якщо є якісь «цінності», які держава не хоче просувати, воно має право приймати ті заходи, які будуть перешкоджати просуванню цих так званих «цінностей». У тому числі це стосується пропагування одностатевої любові, зміни статі, трансгендерів і т.д. Все це, я думаю, так само чуже китайському народу, як і російському народу, тому керівництво країни має право впроваджувати такі заходи і обмеження.

К. Грачова: У Великобританії 33-річна Стефані Тейлор змогла самостійно зачати дитину за допомогою знайденого в мобільному додатку донора - набору для запліднення, який вона купила на електронному майданчику, і відеоінструкції на YouTube. Мати щаслива, батько теж заявляє, що він готовий брати участь у вихованні дитини, причому до цього віддаленого зачаття вони зустрічалися особисто, пили каву. У будь-якому випадку, напевно, це краще, ніж просто звернутися в банк сперми, як Ви вважаєте?

Митрополит Іларіон: Я не можу відповісти на Ваше питання, що в даному випадку краще. Можу тільки у відповіді на це питання виходити з вчення Церкви, а Церква вчить однозначно: процес народження дитини повинен бути нерозривно пов'язаний з подружнім життям двох законного подружжя, чоловіка і жінки. Це вчення, на якому будувався добробут людей, в тому числі їх сімейне щастя на протязі століть.

Сучасна ідеологія свободи без обмежень передбачає, що можна зачинати, народжувати і виховувати дитину взагалі поза контекстом традиційної сім'ї. Тому зараз з'являються так звані одностатеві сім'ї, їм дають право всиновлювати і удочеряти дітей. Тому з'являються всякі збочені методи запліднення для того, щоб дитина могла бути зачата поза контекстом сімейного життя. Церква не може з цим погодитися.

Але Церква ніколи нікому нічого не нав'язує. Тому якщо нам кажуть: чому ви втручаєтеся в ці питання, чому це вас взагалі цікавить, то ми в це втручаємося лише остільки, оскільки ці питання стосуються членів нашої Церкви. Ми не хочемо нав'язувати свою думку тим людям, які не бажають до неї прислухатися. З іншого боку, Церква не може і мовчати. Якщо до нас звертаються з питанням, як Ви зараз до мене звернулися з питанням, я викладаю те, що є вченням Церкви. Це вчення не підлягає змінам, навіть незважаючи на те, що змінюються моди, стандарти. Є той моральний базис, духовно-моральний код, який з нашої точки зору взагалі неможливо помінати. Якщо робляться спроби його помінати, то це в короткостроковій або довгостроковій перспективі призведе до трагічних і необоротних наслідків для цілих націй. Поки багато політиків цього не усвідомлюють. Поки в угарі цієї погоні за новими цінностями, в угарі моральної вседозволеності вони лише дбають про те, як можна дозволити всі нові й нові відступлення від загальнолюдського морального стандарту. Але коли-небудь, я сподіваюся, прийде протверезіння, і тоді люди подивляться назад і задумаються про те, що ж вони накоїли.

Е. Грачова: Владико, ми всі пам'ятаємо історію, яка сталася в Киргизії, де над російським хлопчиком знущалися однолітки за те, що він росіянин і православний. Новий інцидент подібного роду стався в Ташкенті, де 8-річного російського хлопчика три узбецьких однолітка побили за його національність. Місцева поліція відмовилася порушувати кримінальну справу за даним фактом. Як би Ви прокоментували такого роду інциденти?

Митрополит Іларіон: У кожній такій ситуації необхідно ретельне розслідування, що ж насправді сталося. Діти дуже часто між собою сваряться, часто один одного обзивають. В тому числі, якщо дитина належить до іншої етнічної або расової групи, це постійно стає джерелом образ. Таке може статися скрізь.

Інше питання, чи піклується держава про забезпечення міжнаціональної, міжетнічної і міжрелігійної стабільності. Наскільки я знаю, влада Узбекистану приділяє велику увагу цьому фактору. Я сам неодноразово бував в Узбекистані, супроводжував Святійшого Патріарха, коли він відвідував цю країну, був присутній на його бесідах з президентом Узбекистану. Я дуже добре знайомий з тим, як живе єпархія Руської Православної Церкви в Узбекистані. Я бачу, що з боку держави робиться дуже багато для того, щоб православні, російські люди, що проживають в Узбекистані, змогли там і далі жити в мирі та злагоді з корінним населенням.

Я дуже сподіваюся на те, що цей інцидент отримає належну оцінку і залишиться в пам'яті як одиничний інцидент, не затемнює загальну картину міжнаціональних, міжетнічних і міжрелігійних відносин в Узбекистані.

К. Грачова: Велике спасибі, владико, що відповіли на наші запитання. Митрополит Іларіон: Дякую, Катерино.

У другій частині передачі митрополит Іларіон відповів на запитання телеглядачів, що надійшли на сайт програми «Церква і світ».

Питання: Владико Іларіоне, поясніть, будь ласка, в чому сенс молитви? Я молюся і прошу Господа Бога про щось, але нічого не відбувається. Молюся або не молюсь, нічого не змінюється. Може я роблю щось не так, неправильно молюся або прошу то, що не угодно Богу? А прошу я про зцілення хворого, але скільки не молився, легше йому не стало.

Митрополит Іларіон: У Євангелії є притча про докучливу вдову. Про те, що одна бідна вдова ходила до судді для того, щоб він захистив її від кривдника, вирішив її справу. Цей суддя довго не погоджувався з нею зустрітися і відповісти на її прохання, але потім він сказав собі: вона не відстане від мене, поки я не задовольню її прохання, тому зроблю те, про що вона мене просить. Чому суддя не хотів відгукуватися на прохання вдови, зрозуміло: їй, очевидно, не було чим заплатити або те, що вона могла йому заплатити, його не цікавило. Чому ж в кінці кінців він

відгукнувся? Тому що вона докучала йому, і він сказав собі: краще я від неї позбавлюся, ніж вона буде і далі мене переслідувати.

З цієї притчі Ісус Христос робить дуже цікавий висновок. Він каже: якщо навіть несправедний суддя діє таким чином, то як же ви можете думати, що Бог не відгукнеться на ваше прохання? Дивно, що Христос як би порівнює Бога з несправедним суддею, але насправді Він використовує спосіб доказу від протилежного. Він нагадує про те, що якщо ми хочемо чогось досягти у Бога, то повинні просити невідступно, не повинні опускати руки.

Але в той же час Він неодноразово нагадує про те, що наші прохання можуть не відповідати волі Божій. Тому в молитві «Отче наш», яку Він Сам нам заповідав, ми вимовляємо: «нехай буде воля Твоя». Це найголовніша молитва, якою ми повинні закінчувати всі наші молитви. Як Сам Господь Ісус Христос в ніч перед Своїм арештом молився до Свого Отця: «Отче Мій! якщо можливо, нехай обміне ця чаша Мене. Та проте, не як Я хочу, а як Ти» (Мт. 26.39). З одного боку, Він по-людськи просив про те, щоби бути ізбавленим від смерті, якщо це можливо. З іншого боку, Він Свою долю довіряв Богу Отцю.

Питання: Шановний владико, скажіть, будь ласка, як наша Церква ставиться до гороскопів і знаків зодіаку? Якщо це шкідливе захоплення, то чому? В чому полягає небезпека для людини в спілкуванні з ворожками і екстрасенсами?

Митрополит Іларіон: Захоплення гороскопами шкідливо, тому що воно засноване на брехні. Гороскопи не мають ніякого відношення до реального людського життя. Те, що відбувається у вашому реальному житті, може залежати від вас, від оточуючих людей, від різних обставин, навіть від погоди, але воно точно не залежить від знаків зодіаку. Якщо ви намагаєтеся побудувати свій день або свій робочий тиждень з огляду на те, що рекомендують гороскопи, то ви обманюєте себе і інших. Церква завжди до цього ставилася дуже негативно, тому що в основі цього, повторю, лежить обман.

Чому не можна звертатися до ворожок і екстрасенсів? По-перше, тому що в абсолютній своїй більшості це просто шахраї, які витягують з вас гроші. По-друге, тому що ці люди оперують силами, природу яких ні вони самі, ні ви не усвідомлюєте. Ви ніколи не знаєте, у що себе ввергаєте, якщо ходите до ворожок. Перш за все, ви починаєте вірити у всякі передбачення. Ви приходите в збентеження, потрапляєте в залежність від цих прогнозів, від цих людей. Вони починають витягати з вас все більше і більше грошей. Наприклад, вони вам кажуть, що вас хтось наврочив. Потім вони починають вам розповідати, що вони цей пристрій, порчу можуть з вас зняти. За все це вони беруть гроші. Ви потрапляєте в фінансову та психологічну кабалу, стаєте рабом цих людей. Це дуже страшне рабство і страшна залежність. Не дай Бог людині потрапити в таку залежність.

Питання: У мене кілька років тому помер чоловік, наклав на себе руки - дуже довго хворів і не витримав. У церкві його не відспівували. Нещодавно мені сказали, що, незважаючи на те, що за церковними канонами самовбивць не відспівують, якщо людина зробила це саме через важку хворобу, то це можливо. Наскільки вірна така інформація і чи можу я замовити відспівування зараз?

Митрополит Іларіон: Відспівування самогубця можливо тільки в тому випадку, якщо він наклав на себе руки в стані божевілля, запаморочення, тобто не віддавав собі звіт у своїх діях. Мова в даному випадку йде не просто про важке захворювання, а про важке психічне захворювання. Якщо це медично доведено, тоді таку людину можна відспівати в храмі.

Хотів би завершити цю передачу словами апостола Павла з послання до євреїв: «А без віри догодити Богові неможливо; і той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду» (Євр. 11.6).

Я бажаю вам всього доброго. Бережіть себе, бережіть своїх близьких і нехай береже вас всіх Господь.